

SecureFeed | juli 2017

‘Dialogo leverancier en afnemer versterkt risicobewustzijn’

Leveranciersaudits zijn nuttig, mits leveranciers en afnemers erop uit zijn hun kennis te delen. “Als beide partijen zich openstellen voor dialoog, creëren audits veel toegevoegde waarde. Je versterkt samen het risicobewustzijn met die interactie”, zegt Johan Gereels van Vanden Avenne Commodities.

Het Belgische familiebedrijf levert grondstoffen voor food, feed en biofuel. In zijn 90-jarige historie kent het bedrijf een sterke focus op kwaliteitszorg. Het hecht belang aan strenge en nauwgezette ketenborging. “Aankoop van grondstof begint niet bij het tekenen van een contract. Het start met uitwisselen van kennis en kunde. Hoe verliep de teelt? Wat waren de klimatologische omstandigheden kort voor en na de oogst? Hoe ziet het productieproces eruit? Is de monitoring op het vervolg van het productieproces op orde? Het levert allemaal belangrijke informatie voor de beheersing van risico’s zoals die van mycotoxinen”, zegt Gereels, sinds 2000 kwaliteitscoördinator bij Vanden Avenne Commodities.

Tweerichting verkeer

Ketenborging is volgens hem belangrijk en een zaak van alle schakels in de keten van teler tot en met de veehouder die het voer ontvangt. Gereels: “Het draait om risicobewustzijn. En om kennisdeling, hetgeen tweerichting verkeer is: van de leverancier naar de afnemer en weer terug. Daarmee is de afgelopen jaren al een evolutie gemaakt, maar het kan altijd beter. Het is een uitdaging en een hele opgave om de onderlinge communicatie op constant hoog niveau te houden. Zo zorg je er wel voor dat beheersing van risico’s dynamisch blijft. Dat mag geen statische benadering worden. Ook niet in de teelt en de oogst van granen.”

Toegevoegde waarde

Vanden Avenne Commodities participeert in twee bio-ethanol-fabrieken, Alco Biofuel in Gent (2008) en Alco Energy

in Rotterdam (2016). De vergisting levert als bijproduct maïs-DDGS op, dat via Vanden Avenne Commodities als hoogwaardige eiwitrijke diervoedergrondstof een afzet in de diervoedersector vindt. Recent verrichtte SecureFeed in Rotterdam een leveranciersaudit. “Heel leerzaam”, zegt Gereels daarover. “Met onze uitgebreide kennis en ervaring op aankoop- en procesniveau konden we veel vertellen over dit heel specifieke productieproces. Tegelijkertijd kregen wij ervaringen van de auditoren van SecureFeed terug.

“Het draait om risicobewustzijn en om kennisdeling”

Johan Gereels

Bij het fermentatieproces gebruiken we bijvoorbeeld zeer geringe hoeveelheden hulpstoffen. Dit dient meegenomen te worden in de risicobeoordeling van het proces en de geproduceerde diervoedergrondstof als bijproduct. We waren ons daar al zeer goed van bewust. Met de informatie van SecureFeed kunnen we onze risico-inschatting en -beheersing nóg beter evalueren en waar nodig bijsturen. Daarbij is bijvoorbeeld de proces risico calculatiemodule, die ons bij de audit werd geadviseerd te gebruiken, heel praktisch en beslist ook van toegevoegde waarde, ook naar de valorisatie en gebruik van de maïs-DDGS.”

SecureFeed in 2016: Extra actie op mycotoxinen en residu pesticiden, verdere groei aantal deelnemers

Het jaar 2016 stond voor SecureFeed vooral in het teken van extra, vroegtijdige maatregelen bij verhoogde waarden van mycotoxinen en residu van pesticiden in voedermiddelen. Calamiteiten met de diervoeder- en voedselveiligheid bleven uit, net als in 2015. SecureFeed trof de maatregelen samen en in afstemming met haar deelnemers en hun leveranciers, zo meldt het jaarverslag van de stichting over 2016. In dat jaar groeide het aantal deelnemers fors door.

Risicobeheersing adequaat

Het jaarverslag geeft weer dat bij de deelnemers de beheersing van risico's voor de diervoeder- en voedselveiligheid adequaat was. Verificatie gebeurt met een verplichte, gezamenlijke monitoring op niveaus van ongewenste stoffen in voedermiddelen en mengvoeders. Slechts sporadisch was sprake van overschrijding van een wettelijke grens. In 2016 was dat bij 0,005% op totaal 140.000 analyses het geval. Aanwezigheid van contaminanten boven eigen (actie- en afkeur)grenzen van SecureFeed kwam ook beperkt voor. Meestal betrof het contaminanten die niet zijn te voorkomen en samenhangen met het teeltproces, te weten schimmeligstoffen (mycotoxinen).

Vaker gezamenlijke actie

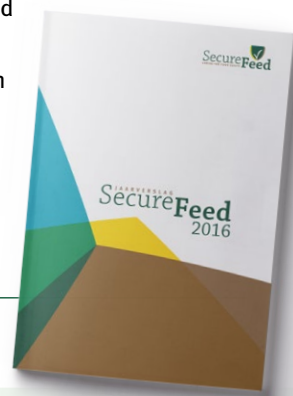
In 2016 bleven deelnemers van SecureFeed en hun afnemers gevrijwaard van calamiteiten. Deelnemers zijn verplicht melding te maken bij SecureFeed van ongewenste situaties met de diervoeder- of voedselveiligheid. Dat gebeurde in 2016 in totaal 753 keer (in 2015: 939). Meestal konden betrokken deelnemers met eigen maatregelen de situatie

beheersen (bij 529 meldingen). Vaker dan in 2015, was het noodzakelijk dat meer bedrijven extra waakzaam moesten zijn of extra maatregelen moesten treffen (2016: 224 keer, tegen 108 in 2015). De stijging lag vooral aan meldingen over de mycotoxine zearalenon in Zuid-Amerikaanse sojaproducten (144 stuks). Pesticideresidu zorgde ook voor meer verstoringen, vooral bij citruspulp en soja-producten uit Brazilië en de Verenigde Staten. Hoewel de diervoeder- of voedselveiligheid zelden in het geding is, heeft het wel fikse impact op de bedrijfsvoering van deelnemers. SecureFeed overlegt hierover met ketenpartners en ontwikkelt voor deelnemers tools om tot verantwoorde beoordeling van contaminaties met pesticiden te komen.

Verdere groei aantal deelnemers

Eind 2016 kende SecureFeed 384 deelnemers. Dat zijn er 98 meer dan eind 2015. Het betreft 301 handelsbedrijven (in fourage, speciaalvoeders en -producten en in mengvoeders en voedermiddelen) en 83 bedrijven die produceren (mengvoeders, speciaalvoeders en voedermiddelen). Samen kochten ze 22,1 miljoen ton aan diervoederproducten in, bij 1.215 leveranciers. De SecureFeed databank bevat 6.750 Leverancier-Product-Combinaties (LPC's) die zijn beoordeeld en gebruikt mogen worden.

www.securefeed.eu/

Mycotoxinen in granen beter voorspellen

Mycotoxinen vormen een serieus gevaar voor de diervoeder- en voedselveiligheid. Als deze gifstoffen van schimmels in te hoge waarden in diervoeder(grondstoffen) voorkomen, kunnen ze diverse aandoeningen veroorzaken. Een goede risicobeoordeling en passende maatregelen zijn vereist om de diervoeder- en voedselveiligheid te borgen. SecureFeed stelt met haar deelnemers kennis en expertise beschikbaar voor het maken van voorspellende modellen.

Het gaat vooral om aanlevering van data over mycotoxinen in granen. Hiervan zijn veel gegevens nodig, om de modellen te kunnen uitwerken in een gezamenlijk project van bedrijfsleven en overheid. Doel is om al tijdens de graanteelt – vanaf de bloei – een inschatting te maken van gehalten aan mycotoxinen tijdens de oogst van het graan. Het gaat om het toxine deoxynivalenol (DON) in tarwe en gerst geteeld in Nederland en in Europa en om aflatoxine in maïs geteeld in Europa.

Vroegtijdig maatregelen nemen

De toxine inschatting is te gebruiken bij de aankoop van granen. Als afnemers weten uit welk gebied granen een

“Gezamenlijke kennis benutten voor eigen sturing”

Met resultaten van monitoring op ongewenste stoffen, meldingen van bijzondere situaties, audits bij deelnemers en leveranciers en de test met tracking and tracing levert SecureFeed een schat aan informatie op. “Met die gezamenlijke kennis staan we zelf aan het roer. Om sturing te geven aan de risicobeoordeling en -beheersing op het eigen bedrijf en aan toekomstige regelgeving”, zei Henk van de Vosse op de themabijeenkomst van SecureFeed, op 13 juni te Wageningen.

Van de Vosse, werkzaam bij fouragehandel Jan Bakker, was spreker bij één van de drie workshops, waaruit deelnemers konden kiezen. Arianne Schoofs, werkzaam bij Duynie Group als quality assurance specialist, vertelde hoe de risicoclassificatie van SecureFeed bijdraagt aan het bedrijfseigen risicoanalyse op basis van HACCP. Ze lichtte toe hoe de beoordeling van nieuwe producten en/of leveranciers gaat en ze ging in op de verdeling van monsters voor het monitoringsprogramma over deelnemers van SecureFeed. Anja Achterkamp van Voergroep Zuid en Geert van Grunsven van Agrifirm Feed gaven toelichting op de leveranciersaudits. Ruim 30 deelnemers kwamen op de bijeenkomst af.

Deelnemers bij themabijeenkomst

hogere kans op besmetting hebben, kunnen ze vroegtijdig maatregelen nemen. In het PPS-project (Publiek-Private Samenwerking) ‘Voorspellen van mycotoxinen in granen’ werken private partijen en Wageningen University & Research samen. De financiering komt van private partijen en het Ministerie van EZ, SecureFeed is penvoerder.

Andere private partijen die meedoen zijn: Agrovision, Agrifirm, CZAV, Het Comité en Delphy. Meer informatie is te verkrijgen bij Frank Gort, SecureFeed (gort@securefeed.eu) of Ine van der Fels-Klerx, RIKILT Wageningen University & Research (ine.vanderfels@wur.nl).

Vetten onder de loep

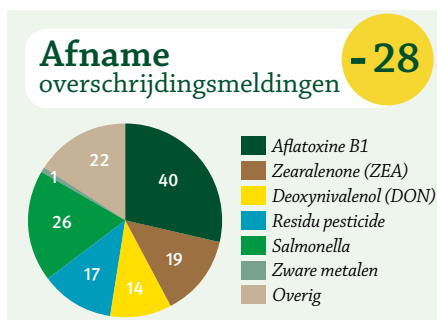
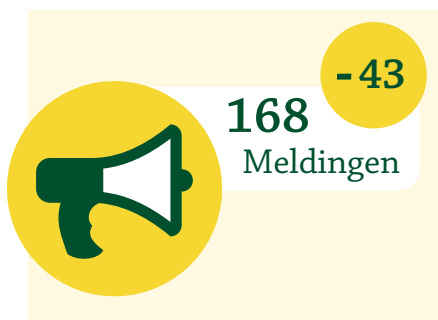
De vetten die diervoederbedrijven verwerken in diervoeders, voldoen aan de criteria voor diervoeder- en voedselveiligheid. Dat blijkt uit de reguliere controles en extra voorzorgsmaatregelen die SecureFeed de afgelopen tijd nam. De extra maatregelen volgden op signalen over mogelijke fraude.

Het SecureFeed Borgingssysteem richt zich niet alleen op diervoeder- en voedselveiligheid maar ook op diervoeder-integriteit. Een belangrijke bedreiging voor de diervoeder-integriteit vormt fraude. Onder diervoederfraude verstaat SecureFeed de frauduleuze toevoeging van niet-authentieke materialen of frauduleuze verwijdering of vervanging van authentieke materialen. Behalve een bedreiging voor de integriteit, vormt diervoederfraude ook een bedreiging voor de voeder- en voedselveiligheid.

In 2016 en begin 2017 waren er berichten over fraude. Zo was er sprake van bijmenging van pluimveevet in zonnebloemolie in Oekraïne en het etiketteren van het afvalproduct POME (palm oil mill effluent) uit de palmolie-industrie als zure palmoliën (palm acid oils). Hoewel er geen indicatie was dat in deze gevallen de diervoeder- en voedselveiligheid op het spel is gezet, liet SecureFeed extra monsters van vetten analyseren, eerder geanalyseerde monsters opnieuw analyseren en extra audits uitvoeren bij leveranciers van vetten. SecureFeed heeft tot nu toe geen afwijkingen kunnen constateren. Tegelijkertijd heeft SecureFeed de verschillende vetten nog beter in kaart gebracht binnen haar collectieve borgingssysteem.

Bevoegdheden

Het collectieve borgingssysteem van SecureFeed richt zich op het veiligstellen van de diervoeder- en voedselveiligheid en integriteit van diervoeders. Fraude ondermijnt dit systeem. “Wij kunnen fraude nooit volledig uitsluiten. We doen wat redelijkerwijs verwacht mag worden, maar hebben niet de bevoegdheden en middelen die de NVWA wel heeft om fraude op te sporen en te bestrijden. Voor fraudebestrijding is aandacht, actie en alertheid vereist van alle partijen die bij de productie van diervoeders zijn betrokken”, stelt Frank Jorna, directeur van SecureFeed.

Aanzienlijke daling aantal meldingen

In de eerste vier maanden van het jaar noteerde SecureFeed aanzienlijk minder meldingen over situaties met mogelijk verhoogd risico voor de diervoeder- en voedselveiligheid dan in dezelfde periode van 2016.

Van het totaal van 168 meldingen hadden er 25 betrekking op een geweigerde vracht. Bij 125 was een actiegrens overschreden en 18 keer was een afkeurgrens overschreden. In de periode januari t/m april 2016 was het aantal meldingen 211. Toen ging het om 40 geweigerde vrachten, 123 overschrijdingen van een actiegrens en 48 keer was een afkeurgrens overschreden.

Geweigerde vracht

Begin 2017 was de oorzaak van een geweigerde vracht meestal een foutieve reiniging, ongedierte, ongewenste bij-menging of een niet-GMP transport. Deze kwamen in deze periode allemaal 5 keer voor. De meeste geweigerde vrachten kwamen uit België (7) en uit Duitsland (9).

Overschrijdingen

Meldingen over overschrijdingen volgden grotendeels patronen die ook in 2016 zichtbaar waren. De mycotoxinen aflatoxine B1 en DON werden vooral gemeld in maïs en maïsbijsproducten. Daarnaast werd aflatoxine gemeld in biologische zonnebloemzaadschilfers en rijstvoermeel/rijsteiwitconcentraat. Zearalenon (Zea) werd vooral gemeld voor Argentijnse sojahuilen. Daarnaast werd moederkoren in Duitse rogge en triticale gemeld, herfsttijloos in biologisch hooi en Salmonella in schilfers en schroten afkomstig van oliehoudende zaden. Bij biologische producten als koolzaadschilfers en luzernemeel werd herhaaldelijk melding gemaakt van het pesticide mepiquat. Dat had mogelijk te

maken met chemische omzetting tijdens drogen en betekent niet noodzakelijkerwijs dat pesticiden zijn toegepast. Op internationaal niveau was fraude vaker de reden voor een (RASSF-)melding.

Protocol

Voor beheersing van aflatoxine kent SecureFeed een aflatoxine protocol. Deelnemers werken samen om met een collectieve monitoring snel een beeld te krijgen van de mycotoxinenstatus in de nieuwe oogst granen. SecureFeed werkt tevens aan het ontwikkelen van de nieuwe Specifieke Productvoorwaarden voor maïsbijsproducten. Gesignaleerde overschrijdingen zijn uitgewisseld met leveranciers. Indien nodig zijn aanpassingen te doen in de monitoring of inkoop, waarmee de borging van risico's voor de toekomst is te verbeteren.

SecureFeed werkt aan verdere ontwikkeling van de aanpak van fraude in samenwerking met internationaal opererende organisaties zoals GMP+ International. Gerapporteerde fraude vond in het buitenland plaats. Het signaleren van fraude was onderwerp in de recente opleidingsdag voor auditoren van SecureFeed. Ze kunnen dit extra aandacht geven in toekomstige leveranciersaudits van SecureFeed.

Contact

SecureFeed is een uitgave van Stichting SecureFeed

Postadres: Postbus 81 | 6700 AB Wageningen

Telefoon: +31 85 77 319 45

E-mail: info@securefeed.eu

Twitter: @Secure_Feed

Website: www.securefeed.eu

Concept en realisatie: JEEN